

Sygn. akt IV U 463/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 2018 roku

Sąd Okręgowy w Tarnowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Natalia Lipińska

Protokolant: sekr. sądowy Anna Dorecka

po rozpoznaniu w dniu 10 października 2018 roku w Tarnowie na rozprawie

sprawy z odwołania M. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 22 marca 2018 roku nr (...)

w sprawie M. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o odsetki

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującej się M. K. prawo do wypłaty ustawowych odsetek od dnia 26 lipca 2015 roku do dnia wyrównania świadczenia;
2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. na rzecz odwołującej się M. K. kwotę 180 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV U 463/18

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 10 października 2018 r.

Decyzją z dnia 22 marca 2018 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm.), wykonując wyrok Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 14 stycznia 2016 r, przyznał M. K. od dnia 21 kwietnia 2015 r., tj. od daty określonej w wyroku, rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy, na okres do 31 października 2017 r.

Decyzja ta została zaskarżona odwołaniem przez M. K., reprezentowaną przez profesjonalnego pełnomocnika, w części, tj. w zakresie, w jakim nie ustalono, że kwota świadczenia rentowego ulega zwiększeniu o ustawowe odsetki za opóźnienie. W odwołaniu ubezpieczona domagała się zmiany decyzji w tym zakresie i przyznania jej prawa do wypłaty odsetek za opóźnienie w wypłacie renty z tytułu niezdolności do pracy od daty wymagalności świadczenia, tj. od dnia 22 kwietnia 2015 r. do dnia zapłaty, stwierdzenia, że odpowiedzialność za opóźnienie w wypłacie renty z tytułu niezdolności do pracy ponosi Zakład Ubezpieczeń Społecznych w T. oraz zasądzenia na swoją rzecz od strony

przeciwnej zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu odwołująca powołała się na przepis art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Jak wskazała, w tej sprawie organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej

do wydania decyzji w sprawie o rentę, ponieważ opinie lekarzy orzeczników ZUS okazały się błędne, co wykazano w postępowaniu sądowym. Powołała się też na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2011 r. (I UZP 2/11).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu wskazał, że żądanie wypłaty odsetek jest nieusprawiedliwione. Sąd zmieniając decyzję w zakresie odmowy prawa do świadczenia rentowego, nie opierał się bowiem na tym samym materiale dowodowym. Dla zbadania istoty sprawy zasięgał specjalistycznej opinii biegłych lekarzy sądowych z zakresu psychiatrii. Oznacza to, że ustalenie nowej ostatniej okoliczności nastąpiło dopiero w postępowaniu odwoławczym. Jak podał, skoro istniała konieczność uzupełniania materiału dowodowego, sprawa wymagała dodatkowych wyjaśnień i budziła wątpliwości na tyle istotne, że należało się posiłkować dowodami, których nie mógł dopuścić organ rentowy ograniczony stanowiskiem lekarzy orzeczników lub komisji lekarskiej. Podkreślił też, że ocena, czy organ rentowy ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w wypłacie świadczenia należy do Sądu orzekającego w sprawie, a samego faktu wydania przez Zakład decyzji będącej rezultatem zabiegów ocennych w postępowaniu sądowym nie można utożsamiać z zawinionym działaniem organu rentowego skutkujących odpowiedzialnością z tytułu odsetek. Podkreślił też, że w związku z tym, iż Sąd w wyroku nie orzekł o odpowiedzialności Zakładu

za opóźnienie w przyznaniu świadczenia, realizując wyrok z dnia 14 stycznia 2016 r., decyzją z dnia 22 marca 2018 r. nie wypłacono odwołującej odsetek. Rozpoznając wniosek o wypłatę odsetek, w dniu 29 czerwca 2018 r. Zakład wydał decyzję odmawiającą ubezpieczonej prawa do wypłaty odsetek, ponieważ nie nastąpiło przekroczenie ustawowego terminu na wydanie decyzji o dokonanie wypłaty świadczenia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny sprawy:

Odwołująca M. K., urodzona w dniu (...), od 6 czerwca 2012 r.

do 31 maja 2013 r. pobierała rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Decyzją z dnia 27 czerwca 2013 r. wypłata świadczenia została wstrzymana z uwagi na orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 24 czerwca 2013 r. stwierdzające, że ubezpieczona nie jest niezdolna do pracy. Wyrokiem z dnia 8 kwietnia 2014 r., sygn. akt IV U 1455/13, Sąd Okręgowy w T. oddalił odwołanie od tej decyzji. W dniu 21 kwietnia 2015 r. odwołująca ponownie wystąpiła do ZUS z wnioskiem o rentę z tytułu niezdolności do pracy.

dowód:

- dokumenty zgromadzone w aktach ZUS, w tym: decyzja z dnia 21.06.2012 r.- k. 18-19 cz. I tych akt, decyzja z dnia 27.06.2013 r.- k. 37 cz. I tych akt, orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 24.06.2013 r.- k. 35 cz. I tych akt, wyrok Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 08.04.2014 r., sygn. akt IV U 1455/13- k. 48 cz. I tych akt, wniosek o rentę z dnia 21.04.2015 r.- k. 1-4 cz. II tych akt,

W orzeczeniu z dnia 18 maja 2015 r. Lekarz Orzecznik ZUS, rozpoznając u wnioskodawczyni zaburzenia depresyjne nawracające, obecnie remisję oraz upośledzenie umysłowe lekkie uznał, że nie jest ona osobą niezdolną do pracy. Na skutek sprzeciwu, sprawa skierowana została do rozpatrzenia przez Komisję Lekarską ZUS, która w opinii lekarskiej z dnia 12 czerwca 2015 r. podtrzymała stanowisko wyrażone przez Lekarza Orzecznika, stwierdzając u badanej zaburzenia depresyjne nawracające, obecnie remisję oraz upośledzenie umysłowe łagodne. Ustalenia Komisji Lekarskiej znajdowały potwierdzenie

w opinii wydanej w dniu 8 maja 2015 r. przez Lekarza Konsultanta ZUS z zakresu psychiatrii. Orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 12 czerwca 2015 r. legło u podstaw wydania decyzji z dnia 18 czerwca 2015 r., którą (...) Oddział w T. odmówił ubezpieczonej przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Decyzja ta została zaskarżona przez ubezpieczoną odwołaniem. Wraz z odwołaniem ubezpieczona przedłożyła historię choroby z leczenia psychiatrycznego z lat: 2004, 2011-2015, orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności z dnia 19 grudnia

2014 r., zalegające już w aktach ZUS karty informacyjne leczenia szpitalnego, kartę leczenia szpitalnego z Oddziału Wewnętrznego

I i Nefrologii z Ośrodkiem (...). Ł. SP ZOZ

w T. z dnia 1 października 2009 r. oraz kartę konsultacji ze Szpitalnego Oddziału Ratunkowego.

dowód:

- dokumenty zgromadzone w aktach ZUS, w tym: orzeczenie Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 18.05.2015 r.- k. 16 dokumentacji orzeczniczol- lekarskiej Tom II, opinia specjalistyczna Lekarza Konsultanta ZUS z dnia 08.05.2015 r.- k. 12-15 dokumentacji orzeczniczol- lekarskiej Tom II, orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 12.06.2015 r.- k. 19-20 dokumentacji orzeczniczol- lekarskiej Tom II, decyzja z dnia 18.06.2015 r.- k. 18 cz. II akt ZUS,
- dokumentacja medyczna dołączona do odwołania- k. 9-30 akt IV U 763/15,

W toku postępowania w sprawie IV U 763/15, wywołanego odwołaniem ubezpieczonej od decyzji (...) Oddział w T. z dnia 18 czerwca 2015 r.,

Sąd przeprowadził dowód z opinii biegłego psychiatry. W opinii sądownol- lekarskiej z dnia

22 października 2015 r. biegły psychiatra lek. med. A. W., rozpoznając u odwołującej zaburzenia depresyjne nawracające- obecnie epizod umiarkowanie ciężki F33, uznał ją za osobą częściowo niezdolną do pracy od 21 kwietnia 2015 r. do 31 października 2017 r.

Jak wynika z uzasadnienia opinii, u odwołującej występują nawracające zaburzenia depresyjne, które często osiągają ciężkie nasilenie i są powodowane koniecznością hospitalizacji psychiatrycznych. Dodatkowo niekorzystnie na proces leczenia odwołującej wpływa jej obniżony do lekkiego poziomu umysłowego stopień intelektualny. U odwołującej występują objawy umiarkowanie ciężko nasilonego zespołu depresyjnego, którego poziom nasilenia czyni ją osobą częściowo niezdolną do pracy. Obecnie stwierdza się u odwołującej nawrót choroby. Przekwalifikowanie zawodowe w obecnym stanie psychicznym jest niemożliwe.

dowód:

- opinia sądownol- lekarska z dnia 22.10.2015 r.- k. 37-39 tych akt,

Wyrokiem z dnia 14 stycznia 2016 r., sygn. akt IV U 763/15, Sąd Okręgowy

w T. zmienił zaskarżoną decyzję (...) Oddział w T. z dnia 18 czerwca 2015 r. w ten sposób, że przyznał odwołującej rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy

na okres od 21 kwietnia 2015 r. do 31 października 2017 r. i zasądził od (...) Oddział

w T. na rzecz wnioskodawczyni M. K. kwotę 1809 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Od wyroku tego organ rentowy wywiódł apelację.

dowód:

- wyrok SO w Tarnowie z dnia 14.01.2016 r. wraz z uzasadnieniem- k. 49, 54-58 akt IV U 763/15,

W toku postępowania apelacyjnego, Sąd dopuścił dowód z opinii uzupełniającej biegłego lekarza psychiatry lek. med. A. W. celem ustalenia, od kiedy wnioskodawczyni jest osobą częściowo niezdolną do pracy i czy stan jej zdrowia uległ pogorszeniu w stosunku do badania w sprawie IV U 1455/13 SO w Tarnowie, w której oddalono odwołanie od decyzji z dnia 27 czerwca 2013 r. odmawiającej przyznania ubezpieczonej renty z tytułu niezdolności do pracy na dalszy okres. W opinii sądownol- lekarskiej z dnia 11 lipca 2017 r. biegły psychiatra lek. med. A. W., podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie podał, że odwołująca jest osobą częściowo niezdolną do pracy od 21 kwietnia 2015 r.,

tj. od daty wniosku o rentę, na okres do 31 października 2017 r. Sąd Apelacyjny dopuścił też dowód z opinii biegłego lekarza specjalisty psychiatri I. O.-A. na okoliczność, czy wnioskodawczyni jest osobą niezdolną do pracy w rozumieniu art. 12 ustawy z dnia

17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, a jeżeli tak, to w jakim stopniu i od kiedy ponownie oraz na jaki okres polecając biegłej, aby odniosła się do opinii biegłego lekarza psychiatri A. W. z dnia 22 października 2015 r. wraz z uzupełnieniem z dnia 11 lipca 2017 r., a także do opinii specjalistycznej lekarza konsultanta psychiatri z dnia 8 maja 2015 r. W opinii sądowno-lekarskiej z dnia 22 września 2017 r. biegła psychiatra, rozpoznając u odwołującej zaburzenia depresyjne u osoby z upośledzeniem umysłowym lekkim uznała ją za osobę częściowo niezdolną do pracy od daty złożenia wniosku do listopada 2019 r.

W uzasadnieniu opinii podano, że stwierdzona wcześniej remisja objawów depresji była krótkotrwała. Badanie kliniczne potwierdza pogorszenie stanu psychicznego odwołującej

w postaci nawrotu objawów depresyjnych obecnie o umiarkowanym nasileniu. Występujące zaburzenia afektywne u osoby z obniżeniem sprawności intelektualnej uzasadniają uznanie ubezpieczonej za osobę częściowo niezdolną do pracy. Wyrokiem z dnia 8 lutego 2018 r., sygn. akt III AUa 413/16, Sąd Apelacyjny w Krakowie oddalił apelację od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 14 stycznia 2016 r., sygn. akt IV U 763/15 i zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. na rzecz wnioskodawczyni kwotę 270 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

dowód:

- opinia sądowno-lekarska z dnia 11.07.2017 r. lek. med. A. W.- k. 82-86 akt IV U 763/15,
- opinia sądowno-lekarska z dnia 22.09.2017 r. lek. med. I. O.-A.- k. 100-103 akt IV U 763/15,
- wyrok SA w Krakowie z dnia 08.02.2018 r., sygn. akt III AUa 413/16- k. 121 akt IV U 763/15,

Akta rentowe ubezpieczonego wraz z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z dnia 8 lutego 2018 r., sygn. akt III AUa 413/16, wpłynęły do organu rentowego w dniu

12 marca 2018 r. Wyrok został zrealizowany decyzją (...) Oddział w T. z dnia

22 marca 2018 r. Decyzją tą organ rentowy przyznał odwołującej rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 21 kwietnia 2015 r., tj. od daty określonej w wyroku, na okres

do 31 października 2017 r. ZUS ustalił termin płatności świadczenia na 25 dzień każdego miesiąca. Wysokość renty wyniosła 1.077,37 zł, zaś po waloryzacji od 1 marca 2016 r.: 1.079,96 zł, a od 1 marca 2017 r.: 1.087,46 zł. Należność za okres od 21 kwietnia 2015 r.

do 31 października 2017 r. w kwocie 33.092,00 zł (w tym jednorazowy dodatek w kwocie 300 zł) po dokonaniu odliczeń, tj. kwotę 26.825,72 zł, Zakład przekazał ubezpieczonej na rachunek w banku.

dowód:

- dokumenty zgromadzone w aktach ZUS, w tym: odpis wyroku SA w Krakowie z dnia 08.02.2018 r., sygn. akt III AUa 413/16- k. 29 cz. II tych akt, decyzja ZUS z dnia 22.03.2018 r.- k. 40 cz. II tych akt,

Decyzją z dnia 26 czerwca 2018 r. (...) Oddział w T., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 26 czerwca 2018 r., ustalił odwołującej prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 1 listopada 2017 r., tj. od ustania prawa, na okres do 31 maja 2020 r.

dowód:

- decyzja ZUS z dnia 26.06.2018 r.- k. 53 cz. I akt ZUS,

Rozpoznając wniosek o wypłatę odsetek z dnia 4 kwietnia 2018 r., w dniu 29 czerwca 2018 r. (...) Oddział w T. wydał decyzję odmawiającą ubezpieczonej przyznania prawa do wypłaty odsetek, ponieważ nie nastąpiło przekroczenie ustawowego terminu

na wydanie decyzji o dokonanie wypłaty świadczenia.

dowód:

- decyzja ZUS z dnia 29.06.2018 r.- k. 56 cz. I akt ZUS,

Stan faktyczny w sprawie Sąd ustalił w oparciu o dowody z dokumentów i wydane w sprawie IV U 763/15 opinie sądowo- lekarskie.

Sąd pozytywnie ocenił dowody z dokumentów, których autentyczność oraz wiarygodność, jak również poprawność materialna i formalna nie budziły wątpliwości, zaś ich forma i treść formalna nie były kwestionowane przez strony postępowania. Brak było zatem jakichkolwiek podstaw, także takich, jakie należałoby uwzględnić z urzędu, aby dokumentom tym odmówić właściwego im znaczenia dowodowego. Dokumenty urzędowe stanowiły więc dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone (art. 244 § 1 k.p.c.), zaś dokumenty prywatne, dowód tego, że osoba, która je podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (art. 245 k.p.c.).

Wydane w sprawie IV U 763/15 opinie sądowo- lekarskie dostatecznie wyjaśniały przedmiot sporu, gdyż zostały wydane przez specjalistów z zakresu psychiatrii, a głównym schorzeniem u odwołującej są zaburzenia depresyjne, po wnikliwej analizie aktualnych wyników badań oraz zebranej w aktach sprawy dokumentacji lekarskiej. Opinie biegłych sądowych spełniają wymogi przewidziane dla tego rodzaju środków dowodowych w art. 278 k.p.c. i art. 285 k.p.c., a także w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 14 grudnia 2004 r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy w związku z art. 12-14 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS.

Sąd Okręgowy rozważył, co następuje:

Odwołanie od zaskarżonej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z dnia 22 marca 2018 r. zasługiwało na uwzględnienie.

W tej sprawie, zaskarżoną decyzją z dnia 22 marca 2018 r., wykonując wyrok Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 14 stycznia 2016 r., sygn. akt IV U 763/15, Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał odwołującej M. K. rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres od 21 kwietnia 2015 r. do 31 października 2017 r. Decyzją tą nie ustalono ubezpieczonej prawa do odsetek, ponieważ, jak podkreślił organ rentowy, w wyroku Sąd nie orzekł o odpowiedzialności Zakładu za opóźnienie w przyznaniu świadczenia. Decyzja ta została zaskarżona odwołaniem przez M. K. w zakresie, w jakim nie ustalono, że kwota świadczenia rentowego ulega zwiększeniu o ustawowe odsetki za opóźnienie. W odwołaniu ubezpieczona domagała się zatem zmiany decyzji w tym zakresie i przyznania jej prawa do wypłaty odsetek za opóźnienie w wypłacie renty z tytułu niezdolności do pracy.

Przedmiotem postępowania w niniejszej sprawie było więc ustalenie, czy Zakład Ubezpieczeń Społecznych powinien wypłacić odwołującej odsetki za opóźnienie w wypłacie renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy i za jaki okres w sytuacji, gdy przyznanie ubezpieczonej świadczenia nastąpiło w związku z wykonaniem przez organ rentowy prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 14 stycznia 2016 r., sygn. akt IV U 763/15, którym zmieniono decyzję ZUS z dnia 18 czerwca 2015 r., przyznając odwołującej rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres od 21 kwietnia 2015 r. do 31 października 2017 r.

Stosownie do treści art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1778 ze zm.), jeżeli Zakład- w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych- nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia

w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Zgodnie z art. 118 ust. 1 z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm.), organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy

w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. W myśl zaś ust. 1a, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. W zdaniu drugim dodano, że organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Przez wyjaśnienie „ostatniej niezbędnej okoliczności” trzeba rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Jak wskazał Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 19 stycznia 2012 r., III AUa 1549/11 (LEX nr 1124837), wyjaśnienie okoliczności niezbędnej do wydania decyzji oznacza dokonanie czynności mającej na celu ustalenie stanu faktycznego, czyli przeprowadzenie dowodów i ich ocenę.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 11 września 2007 r., P 11/07 (OTK-A 2007 Nr 8, poz. 97) stwierdził, że poprzez wyjaśnienie „ostatniej niezbędnej okoliczności” trzeba rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia, a taką okolicznością jest w świetle art. 14 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS wydanie orzeczenia w przedmiocie niezdolności do pracy przez Komisję Lekarską ZUS w sprawie o prawo do świadczeń uzależnionych od niezdolności do pracy. Powołany przepis stanowi bowiem, że orzeczenie Lekarza Orzecznika, od którego nie wniesiono sprzeciwu lub co do którego nie zgłoszono wadliwości, albo orzeczenie Komisji Lekarskiej, stanowi dla organu rentowego podstawę do wydania decyzji w sprawie świadczeń przewidzianych w ustawie, do których prawo jest uzależnione od stwierdzenia niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji.

Tak też wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 19 grudnia 2012 r., III AUa 1008/12 (LEX nr 1239955).

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 21 czerwca 2012 r., III UK 110/11 (Legalis nr 537327) uznał, że wydanie orzeczenia w przedmiocie niezdolności do pracy oraz jego kontrola dokonywana przez głównego Lekarza Orzecznika Oddziału stanowią niezbędne etapy postępowania prowadzonego przez organ rentowy w sprawach o świadczenia rentowe, a zarówno Lekarz Orzecznik, jak i główny Lekarz Orzecznik Oddziału działają w ramach organu rentowego. Dlatego też ich ewentualne błędy muszą być uznane za błędy organu rentowego ze wszystkimi konsekwencjami, także wynikającymi z zastosowania art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Rację ma organ rentowy, że Sąd Okręgowy w Tarnowie w wyroku z dnia 14 stycznia 2016 r., sygn. akt IV U 763/15, którym zmienił decyzję ZUS z dnia 18 czerwca 2015 r.

i przyznał odwołującej rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres od 21 kwietnia 2015 r. do 31 października 2017 r. nie orzekł o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Nie uczynił tego również Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 8 lutego 2018 r., sygn. akt

III AUa 413/16, którym oddalił apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji. Wbrew twierdzeniom ZUS, brak zamieszczenia w sentencji wyroku takiego orzeczenia nie pozbawia ubezpieczonego możliwości ubiegania się o odsetki za opóźnienie w wypłacie świadczenia. Zgodnie bowiem z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego i Sądów Apelacyjnych, brak orzeczenia organu odwoławczego o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, o którym mowa w art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia (por. uchwała SN

z dnia 24 marca 2011 r., I UZP 2/11, OSNP 2011/19-20/255, wyrok SA w Gdańsku z dnia

13 listopada 2013 r., III AUa 317/13, Legalis nr 747070 i z dnia 9 maja 2013 r., III AUa 1700/12, Legalis nr 732616, wyrok SA w Poznaniu z dnia 27 września 2012 r., III AUa 424/12, Legalis nr 733870, wyrok SA w Krakowie z dnia 2 października 2012 r., III AUa 485/12, Legalis nr 733157). Jak zauważył Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 24 marca 2011 r., I UZP 2/11 (OSNP 2011/19-20/255), w wyniku nowelizacji ustawy emerytalno- rentowej aktem zmieniającym z dnia 23 stycznia 2009 r. (chodzi o ustawę z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS, Dz. U. z 2009 r. Nr 42, poz. 338) ustawodawca nie tylko sprecyzował treść art. 118 ust. 1a przez stwierdzenie,

iż dniem wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji jest dzień wpływu prawomocnego orzeczenia sądu tylko wówczas, gdy organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie tej okoliczności, ale i nałożył na sąd przyznający prawo

do świadczenia obowiązek rozstrzygnięcia z urzędu o tej odpowiedzialności,

tj. rozstrzygnięcia zarówno stwierdzającego taką odpowiedzialność, jak i jej brak. Niezamieszczenie tej treści rozstrzygnięcia w sentencji wyroku nie jest jednak równoznaczne z orzeczeniem negatywnym i nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia. W kolejnym procesie sądowym, w którym wnioskodawca domaga się wypłaty odsetek od przyznanego z opóźnieniem świadczenia, dopuszczalne, a wręcz konieczne, jest prowadzenie postępowania dowodowego na tę okoliczność.

W sprawach o odsetki za opóźnienie w wypłacie świadczenia sąd bada więc,

czy organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Pogląd ZUS zawarty w odpowiedzi na odwołanie nie jest zatem słuszny.

Za uchybienie przez organ rentowy terminowi do ustalenia prawa lub wypłaty świadczenia z ubezpieczeń społecznych w rozumieniu art. 85 ust. 1 zdanie 1 ustawy z dnia

13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, uważa się zarówno niewydanie

w ustawowo określonym czasie decyzji przyznającej prawo, jak i wydanie błędnej decyzji (odmawiającej owego prawa mimo spełnienia przez wnioskodawcę warunków jego uzyskania), następnie zmienionej przez sąd w postępowaniu odwoławczym.

Podkreślić jednocześnie trzeba, iż na płaszczyźnie uregulowania art. 85 ust. 1, odpowiedzialność w zakresie odsetek za opóźnienie w przyznaniu prawa lub wypłacie świadczenia nie ma absolutnego charakteru. Zgodnie bowiem ze zdaniem drugim tegoż przepisu, odpowiedzialność tę wyłącza sytuacja, gdy opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności.

O winie organu rentowego rodzącej odpowiedzialność za nieustalenie prawa

do świadczenia (a w zasadzie nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji o przyznaniu świadczenia) można mówić jedynie wówczas, gdy w oparciu o dostępne temu organowi dowody (w szczególności zgromadzone w aktach rentowych) można jednoznacznie rozstrzygnąć o przysługiwaniu zawnioskowanego świadczenia (por. wyrok SA w Krakowie z dnia 16 kwietnia 2013 r., III AUa 1460/12, LEX nr 1311965).

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe prowadzi do wniosku, że ZUS ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w wypłacie odwołującej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy.

Biorąc pod uwagę sporną w sprawie dotyczącej prawa ubezpieczonej do renty okoliczność faktyczną, którą było istnienie u niej niezdolności do pracy, istotne w kontekście prawa do odsetek jest stwierdzenie, czy organ rentowy w ramach udzielonych mu kompetencji i nałożonych obowiązków podjął określone działania zmierzające do wyjaśnienia tej okoliczności warunkującej prawo do świadczenia.

W tym miejscu zaakcentować należy, że w dniu 12 czerwca 2015 r., kiedy orzekła Komisja Lekarska, Zakład Ubezpieczeń Społecznych miał wszystkie niezbędne dane pozwalające na wydanie rozstrzygnięcia zgodnego z prawem. W postępowaniu sądowym toczącym się pod sygn. akt IV U 763/15, pełnomocnik odwołującego przedłożył co prawda dokumentację medyczną ubezpieczonego z leczenia psychiatrycznego, ale dotyczy ona lat: 2004 i 2011-2015. Karty informacyjne leczenia szpitalnego zalegały już w aktach ZUS. Karta informacyjna leczenia szpitalnego z dnia 1 października 2009 r. dotyczy zaś pobytu

w Oddziale Wewnętrznym I i Nefrologii z Ośrodkiem (...)

im. Św. Ł. SP ZOZ w T. i nie miała większego znaczenia w sprawie, podobnie jak karta konsultacji ze Szpitalnego Oddziału Ratunkowego. W oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach ZUS, a także zalegające w aktach sprawy, biegły sądowy lek. med.

A. W. rozpoznał u odwołującej zaburzenia depresyjne nawracające. Biegły sądowy lek. med. I. O.-A., który ocenił stan zdrowia odwołującej w postępowaniu apelacyjnym zdiagnozował u niej zaburzenia depresyjne u osoby z upośledzeniem umysłowym lekkim. Obaj biegli orzekli, że z powodu tego schorzenia ubezpieczona jest osobą częściowo okresowo niezdolną do pracy. W toku postępowania przed organem rentowym zaś zarówno Lekarz Orzecznik ZUS, jak i Komisja Lekarska ZUS stwierdziła

u odwołującej zaburzenia depresyjne nawracające, obecnie remisję oraz upośledzenie umysłowe lekkie, ale pomimo to, nie uznała wnioskodawczyni za osobę częściową niezdolną do pracy. W toku postępowania sądowego biegli nie rozpoznali więc u badanej innego schorzenia niż to, które zdiagnozowali lekarze orzecznicy. Pomimo to, lekarze ci dokonali odmiennej oceny stanu zdrowia ubezpieczonej niż biegli sądowi i wpływu tego stanu na zdolność badanej do pracy. W postępowaniu sądowym toczącym się pod sygn. akt

IV U 763/15 nie ustalono żadnych nowych przesłanek wypłaty świadczenia, których wykazanie ciążyłoby na ubezpieczonej, a które nie były znane organowi rentowemu. Przedłożona przez pełnomocnika dokumentacja medyczna z leczenia psychiatrycznego odwołującej z lat 2004 i 2011-2015 niczego zatem nowego nie wniosła do sprawy. Wbrew stanowisku organu rentowego, to, że Sąd Apelacyjny dopuścił dowód z opinii uzupełniającej lek. med.

A. W. i dowód z opinii innego biegłego psychiatry z punktu widzenia rozstrzygnięcia niczego nie zmienia. W opinii uzupełniającej biegły psychiatra, który wypowiadał się o stanie zdrowia ubezpieczonej w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie, precyzując, że prawo do świadczenia należy się odwołującej od dnia złożenia wniosku. Opinia zaś biegłej lek. med. I. O.-A. wydana została w oparciu o znajdującą się w aktach sprawy dokumentację medyczną. Jedynie z uwagi na upływ czasu, biegła wskazała inny czasokres stwierdzonej u odwołującej częściowej niezdolności do pracy podając, że badana jest osobą częściowo niezdolną do pracy od daty złożenia wniosku na okres do listopada 2019 r.

Skoro więc Sąd Okręgowy w Tarnowie prawomocnym wyrokiem z dnia 14 stycznia 2016 r., sygn. akt IV U 763/15, zmienił decyzję organu rentowego z dnia 18 czerwca 2015 r.

i przyznał odwołującej rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres

od 21 kwietnia 2015 r. do 31 października 2017 r. stwierdzić należało, że Zakład wydał nieprawidłową decyzję, a nastąpiło to wskutek błędu, tj. niewłaściwej oceny stanu zdrowia wnioskodawczyni.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w powołanym już wyroku z dnia 21 czerwca 2012 r.,

III UK 110/11 (LEX nr 1227452), błąd organu rentowego skutkujący jego „odpowiedzialnością odsetkową” może stanowić efekt błędu w wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu prawa oraz błędu w ustaleniach faktycznych. Jeśli zatem wydanie nieprawidłowej decyzji w sprawie o rentę z tytułu niezdolności do pracy byłoby następstwem niewłaściwej oceny stanu zdrowia osoby ubiegającej się o to świadczenie dokonanej przez Lekarza Orzecznika lub głównego Lekarza Orzecznika Oddziału, a więc następstwem niewłaściwych ustaleń faktycznych, to błąd taki należy

uznać za błąd organu rentowego, powodujący jego odpowiedzialność na podstawie art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 23 października 2013 r., III AUa 425/13 (LEX nr 1388838) podkreślił natomiast, że wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, w szczególności, gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia, oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa.

Podzielając w pełni te poglądy uznać należało, że skoro wyjaśnienie okoliczności mających wpływ na prawo odwołującej do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy nastąpiło dopiero w postępowaniu sądowym, a Zakład Ubezpieczeń Społecznych dysponował materiałem dowodowym pozwalającym na dokonanie ustaleń faktycznych, umożliwiających wydanie decyzji przyznającej ubezpieczonej prawo do renty, w żadnym razie nie może być mowy o wyłączeniu odpowiedzialności ZUS za opóźnienie w wypłacie M. K. świadczenia.

W niniejszej sprawie ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji przyznającej ubezpieczonej prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy stanowiło orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 12 czerwca 2015 r. Skoro najbliższy termin płatności świadczenia rentowego ustalony został wnioskodawczyni na 25 dzień każdego miesiąca, to okres pomiędzy datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, czyli dniem 12 czerwca 2015 r., a najbliższym terminem płatności świadczenia,

tj. dniem 25 czerwca 2015 r., był krótszy niż 30 dni- to tym samym w myśl art. 118 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, wypłata należnego odwołującej świadczenia rentowego powinna nastąpić w następnym terminie płatności,

tj. w dniu 25 lipca 2015 r. W tym dniu organ rentowy powinien wypłacić ubezpieczonej rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy. W tej sytuacji, mając na względzie dyspozycję

§ 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń

z ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 1999 r. Nr 12, poz. 104), organ rentowy pozostawał

w zwłoce z wypłatą odwołującej świadczenia od 26 lipca 2015 r. Stosownie bowiem do treści powołanego przepisu rozporządzenia, odsetki wypłaca się za okres od dnia następującego

po upływie terminu na ustalenie prawa do świadczeń lub ich wypłaty, przewidzianego

w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń- do dnia wypłaty świadczeń. Odsetki przewidziane w art. 85 ust. 1 ustawy systemowej od kwoty świadczenia (wyrównania świadczenia) przyznanego wyrokiem sądu w sytuacji, gdy organ rentowy

z naruszeniem prawa odmówił jego przyznania, nalicza się więc od upływu terminu,

w którym organ rentowy powinien był wydać prawidłową decyzję uwzględniającą wniosek (zob. wyrok SN z dnia 14 września 2007 r., III UK 37/07, OSNP 2008/21-22/326).

W przypadku odwołującej najbliższy termin płatności świadczenia rentowego przypadał

na dzień 25 lipca 2015 r. (art. 118 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach

i rentach z FUS). Skoro tak, organ rentowy pozostaje w zwłoce z wypłatą ubezpieczonej świadczenia od dnia 26 lipca 2015 r., tj. od dnia następującego po ustalonym terminie płatności należnej jej renty z tytułu niezdolności do pracy. Jeżeli tak, nie było żadnych podstaw do tego, aby przyznawać ubezpieczonej odsetki od dnia 22 kwietnia 2015 r.

Sąd zmienił zatem zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał odwołującej M. K. prawo do wypłaty ustawowych odsetek od dnia 26 lipca 2015 r. do dnia wyrównania świadczenia.

Mając na uwadze powyższe, na mocy powołanych wyżej przepisów prawa materialnego oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd orzekł, jak w punkcie 1 wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego odwołującej Sąd orzekł w punkcie 2 wyroku

na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. Zasądzając od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. na rzecz ubezpieczonej kwotę 180,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, Sąd miał na uwadze § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 265).